

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

*“Соціально-психологічні чинники
міжособистісної перцепції підлітків”*

Виконала: здобувачка 2 курсу,
групи ПС-21м
спеціальності 053 «Психологія»
Гож Я.О.
Керівник: Бикова В.О.,
канд. пед. наук, доцент

м. Дніпро
2023

АНОТАЦІЯ

Гож Я.О. «Соціально-психологічні чинники міжособистісної перцепції підлітків»

Міжособистісна перцепція відіграє важливу роль у житті підлітків, адже саме в міжособистісному спілкуванні відносин з однолітками, батьками, дорослими відбувається формування світогляду, вибір життєвих орієнтирів, закріплення певного ставлення до дійсності.

Актуальність дослідження зумовлена соціальною значущістю проблеми та її недостатнім експериментальним вивченням на сучасному етапі.

У кваліфікаційній роботі здійснено теоретичне обґрунтування сутності міжособистісної перцепції у підлітковому віці, експериментально виявлено соціально-психологічні чинники її динаміки. Здійснено психологічний аналіз основних наукових підходів до вивчення соціальної перцепції та її механізмів.

На основі аналізу наукової літератури обґрунтовано критерії та виявлено рівні сформованості міжособистісної перцепції підлітків, визначено динамічні та змістові показники перцептивного образу підлітків.

У ході дослідження виявлено соціально-психологічні чинники, що визначають вікові та гендерні зміни у міжособистісній перцепції підлітків.

Обґрунтовано, розроблено й впроваджено програму розвитку міжособистісної перцепції підлітків, що ґрунтується на принципах зворотного зв'язку, гармонійному поєднанні традиційних і сучасних форм і методів навчання, якісному їх переосмисленні.

Процес міжособистісного розуміння, що є необхідною умовою успішного спілкування, тісно пов'язаний з емоційною сферою суб'єкта. Доведена можливість розвитку перцепції підлітків у процесі міжособистісної взаємодії шляхом використання міні-лекцій, рольових ігор, групових дискусій, бесід в умовах спеціально організованого перцептивно орієнтованого соціально-психологічного тренінгу.

Достовірність результатів зростання динамічних та змістових показників міжособистісної перцепції в учасників експериментальної групи свідчить про ефективність розробленої програми та можливість її включення у навчально-виховний процес, що є підтвердженням можливості та необхідності забезпечення психологічної допомоги підліткам, котрі проявляють ригідність у створенні перцептивного образу іншого.

Ключові слова: підлітковий вік, взаємодія, соціально-психологічні чинники, міжособистісна перцепція.

S U M M A R Y

Yana Hozh «Socio-psychological factors of interpersonal perception of teenagers»

Interpersonal perception plays an important role in the life of adolescents, because it is in interpersonal communication of relations with peers, parents, adults that a worldview is formed, life guidelines are chosen, and a certain attitude to reality is consolidated.

The relevance of the study is due to the social significance of the problem and insufficient experimental study at the current stage.

In the qualification work, the theoretical justification of the essence of interpersonal perception in adolescence was carried out, the socio-psychological factors of its dynamics were experimentally identified. A psychological analysis of the main scientific approaches to the study of social perceptions and its mechanisms was carried out.

Based on the analysis of the scientific literature, the criteria were justified and the levels of formation of interpersonal perceptions of adolescents were identified, dynamic and meaningful indicators of the perceptual image of adolescents were determined.

The study identified socio-psychological factors that determine age and gender changes in adolescent interpersonal perceptions.

A program for the development of interpersonal perceptions of adolescents has been substantiated, developed and implemented, based on the principles of feedback, a harmonious combination of traditional and modern forms and methods of training, and their qualitative rethinking.

The process of interpersonal understanding, which is a necessary condition for successful communication, is closely related to the emotional sphere of the subject. The possibility of developing perceptions of adolescents in the process of interpersonal interaction through the use of mini-lectures, role-playing games, group discussions, conversations in the context of specially organized perceptively oriented socio-psychological training has been proven.

The reliability of the results of the growth of dynamic and meaningful indicators of interpersonal perceptions in the participants of the experimental group indicates the effectiveness of the developed program and the possibility of its inclusion in the educational process, which is a confirmation of the possibility and need to provide psychological assistance to adolescents who show rigidity in creating a perceptual image of another.

Keywords: adolescence, interaction, socially psychological factors, interpersonal perception.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖСОБИСТІСНОЇ ПЕРЦЕПЦІЇ ПІДЛІТКІВ.....	8
1.1. Психологічний аналіз основних наукових підходів до вивчення соціальної перцепції та її механізмів.....	8
1.2. Міжособистісна перцепція та психологічні чинники її актуалізації.....	17
Висновки до першого розділу.....	26
РОЗДІЛ 2 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИНАМІКИ ПРОЯВІВ МІЖСОБИСТІСНОЇ ПЕРЦЕПЦІЇ ПІДЛІТКІВ	28
2.1. Методичне забезпечення вивчення міжособистісної перцепції учнів підліткового віку.....	28
2.2. Динамічні та змістові показники перцептивного образу підлітків.....	35
Висновки до другого розділу.....	66
РОЗДІЛ 3 МЕТОДИЧНІ ЗАСОБИ РОЗВИТКУ МІЖСОБИСТІСНОЇ ПЕРЦЕПЦІЇ ПІДЛІТКІВ.....	68
3.1. Психологічна програма розвитку емоційного відгукування як детермінанти міжособистісної перцепції підлітків.....	68
3.2. Динаміка Я-образу та образу іншого в структурі міжособистісної перцепції учнів підліткового віку.....	77
Висновки до розділу 3.....	87
ВИСНОВКИ.....	89
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92
ДОДАТКИ.....	97